

ภาษาจีนในบริบทของสังคมไทย: การเปลี่ยนผ่านจากมรดกวัฒนธรรม
สู่เครื่องมือทางเศรษฐกิจ

CHINESE LANGUAGE IN THE CONTEXT OF THAI SOCIETY: THE TRANSITION FROM
CULTURAL HERITAGE TO ECONOMIC INSTRUMENT

เหนือขวัญ บัวเพื่อน^{1*}

Nueakwan Buaphuan^{1*}

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง 119 ม.9 ต.ชมพู อ.เมือง จ.ลำปาง 52100 ประเทศไทย

¹Lampang Rajabhat University, 119 Moo 9, Chomphu Subdistrict, Mueang District, Lampang Province 52100, Thailand

*Corresponding author E-mail: nueakwan@g.lpru.ac.th

(Received: 23 May, 2025; Revised: 2 Sep, 2025; Accepted: 30 Sep, 2025)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งวิเคราะห์บทบาทของภาษาจีนในบริบทสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยใช้ให้เห็นการเปลี่ยนแปลงสถานะและคุณค่าของภาษาจีนอย่างมีนัยสำคัญในมิติต่าง ๆ ในอดีตภาษาจีนมีบทบาทสำคัญในฐานะภาษาชีวิตของชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน ทั้งในการค้าขาย การสื่อสารภายในครอบครัว พิธีกรรม และการถ่ายทอดวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ภาษาจีนเคยถูกลดบทบาทลงจากการกลืนกลายทางวัฒนธรรมในบางช่วงเวลา ต่อมาในศตวรรษที่ 21 จีนขึ้นเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ทำให้ภาษาจีนกลับมาได้รับความสนใจและการยอมรับอีกครั้งในสังคมไทย ปัจจุบันภาษาจีนไม่ได้ถูกมองเป็นเพียงภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ แต่เป็นภาษาสากลที่เปิดโอกาสทางเศรษฐกิจและอาชีพในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาต่อในจีน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การค้าระหว่างประเทศ การทำงานในบริษัทต่างชาติ หรือการเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนภาพลักษณ์คนรุ่นใหม่ที่ทันสมัย การขยายตัวของโรงเรียนภาษาจีนในทุกระดับการศึกษาและความนิยมในการสอบวัดระดับ HSK ล้วนแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านสถานะจากภาษาชาติพันธุ์ไปสู่ภาษาสากลที่ตอบสนองต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบัน

การวิเคราะห์ยังชี้ให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำเชิงโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาภาษาจีนซึ่งอาจจำกัดอยู่ในกลุ่มผู้ที่มีทุนทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งภาษาจีนไม่ควรถูกมองเพียงในมิติของการใช้สื่อสารหรือคุณค่าทางเศรษฐกิจเท่านั้น หากแต่ควรได้รับการเข้าใจในฐานะทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีคุณค่าในตัวเอง การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาจีนจึงควรเป็นไปอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และควบคู่กับการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันลึกซึ้งที่ส่งต่อไปยังคนรุ่นหลังอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ภาษาจีน, สังคมไทย, การเปลี่ยนผ่าน, มรดกวัฒนธรรม, เครื่องมือทางเศรษฐกิจ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการสอนภาษาจีน คณะครุศาสตร์

ABSTRACT

This academic article analyzed the role of the Chinese language in Thai society from the past to the present, highlighting significant changes in its status and value across various dimensions. In the past, Chinese played a crucial role as the living language of the Thai–Chinese community, being used in trade, family communication, rituals, and cultural transmission. However, its role was diminished during certain periods due to cultural assimilation. In the 21st century, as China becomes an economic, political, and cultural superpower, the Chinese language has regained attention and acceptance in Thai society. At present, Chinese is no longer viewed merely as an ethnic language but as a universal language that promotes economic and professional opportunities in various fields, including education, the tourism industry, international trade, and employment in foreign companies. Chinese also plays a role as cultural capital that reflects the identity of the modern new generation. The continuous expansion of Chinese language learning at all educational levels, along with the widespread popularity of the HSK proficiency test, represents the transformation of its status from an ethnic language to a universal language that aligns with the current Thai economic and social systems.

The analysis also pointed to the inequality of opportunities in accessing Chinese language education, which was often limited to those with social and economic capital. Furthermore, Chinese was argued not to be viewed solely in terms of its communicative use or economic value, but to be understood as valuable social and cultural capital in itself. Therefore, the study recommended that Chinese language learning be promoted widely, equitably, and coupled with cross–cultural learning to ensure it becomes a profound cultural heritage passed down sustainably to future generations.

KEYWORDS: Chinese Language, Thai Society, Transformation, Cultural Heritage, Economic Instrument

บทนำ

ชาติพันธุ์ที่มีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการของสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า ไม่มีชาติพันธุ์ใดที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมไทยมากเท่ากับชาวจีน โดยกระแสการอพยพของชาวจีนเข้าสู่ดินแดนไทยได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาหลายศตวรรษ นับแต่ยุคที่จีนและไทยมีความสัมพันธ์ทางการค้าในสมัยสุโขทัย จนถึงยุคชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งรกรากอย่างถาวรในช่วงรัตนโกสินทร์ การอพยพของชาวจีนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดชุมชนชาวจีนขนาดใหญ่ในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ชาวจีนมีบทบาทสำคัญในการค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะการค้ากับจีนผ่านระบบ “จิมก๊อง” ซึ่งเป็นการถวายเครื่องบรรณาการแก่จักรพรรดิจีนเพื่อแลกเปลี่ยนสินค้าสำคัญ เช่น แพรไหมและเครื่องลายคราม (Laomanacharoen, 2021)

ชาวจีนยังมีบทบาทในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น การทำเหมืองแร่และการถลุงเหล็ก ซึ่งช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจของสยามในยุคหนึ่ง (Niphatsukkit, 2019) เมื่อกรุงศรีอยุธยาล่มสลาย ชาวจีนยังคงมีบทบาทสำคัญในการสร้างกรุงธนบุรีและกรุงเทพฯ โดยมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (Editorial Board, 2019) การอพยพของชาวจีนเข้าสู่สยามตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในด้านการค้า การเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมต่าง ๆ การเข้ามาของชาวจีนเหล่านี้ได้นำภาษาจีนเข้ามาในสังคมไทยด้วย ชาวจีนในสยามจึงได้รับสิทธิพิเศษกว่าชาวต่างชาติกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากราชสำนักสยามยอมรับในความเจริญและความยิ่งใหญ่ของจีน (Mahattanobon, 2012)

จากกลุ่มพ่อค้าผู้เดินทางมาพร้อมกับสำเภาจีนสู่แรงงานที่เข้ามาเสริมสร้างเศรษฐกิจไทย ชาวจีนได้หลอมรวมเข้ากับสังคมไทยอย่างลึกซึ้ง ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง หรือวัฒนธรรม และสิ่งสำคัญที่ติดตามมาพร้อมกับการอพยพ คือ “ภาษา” ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของกลุ่มคนเหล่านี้ในทางทฤษฎีแล้ว ภาษามิได้เป็นเพียงเครื่องมือสื่อสาร

แต่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างตัวตนของบุคคลและกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นเครื่องสะท้อนความเชื่อมโยงทางสังคมและวัฒนธรรม (Edwards, 2009; Giles & Johnson, 1987) นอกจากนี้ภาษาในบางบริบทอาจถูกมองว่าเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถส่งผลกระทบต่อสถานะทางสังคมได้อีกด้วย (Bourdieu, 1986) ในอดีตชาวจีนที่อพยพเข้าสู่ประเทศไทยใช้ภาษาถิ่นของตนเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นแต้จิ๋ว ฮกเกี้ยน กวางตุ้ง ฮากกา หรือไหหลำ โดยแต่ละกลุ่มได้ตั้งรกรากในพื้นที่แตกต่างกัน เช่น ชาวแต้จิ๋วมักอยู่ในกรุงเทพฯ และเมืองท่าต่าง ๆ ชาวฮกเกี้ยนในภาคใต้ และชาวไทยเชื้อสายจีนในภาคเหนือมักมีเชื้อสายจากกลุ่มชาติพันธุ์จีนตอนใต้ เช่น กลุ่มชนเผ่าไท-ลื้อ ซึ่งมีประวัติการอพยพจากมณฑลยูนนานมายังประเทศไทย (Embree, 1950)

อย่างไรก็ตาม ในช่วงศตวรรษที่ 20 การใช้ภาษาจีนเริ่มลดลงเมื่อรัฐบาลไทยเริ่มออกนโยบายควบคุมโรงเรียนจีน และสนับสนุนให้ลูกหลานชาวจีนใช้ภาษาไทยเป็นหลักเพื่อการหลอมรวมเข้ากับสังคมไทยได้ง่ายขึ้น ทำให้คนรุ่นใหม่จำนวนมากไม่สามารถพูดหรืออ่านภาษาจีนได้อย่างคล่องแคล่วเหมือนคนรุ่นก่อน เมื่อพิจารณาถึงบริบทของภาษาจีนในประเทศไทยยุคปัจจุบัน มีบางพื้นที่ที่ยังคงรักษาภาษาจีนไว้ได้อย่างเข้มแข็ง เช่น หมู่บ้านแม่สลอง จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นที่ตั้งของอดีตทหารจีนกองพลที่ 93 ที่อพยพมาอาศัยอยู่หลังสงครามกลางเมืองจีนในปี ค.ศ. 1952 หมู่บ้านแห่งนี้ยังคงใช้ภาษาจีนเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร และรักษาขนบธรรมเนียมจีนไว้อย่างเหนียวแน่น หรือชุมชนจีนในเยาวราช กรุงเทพฯ ที่ยังคงมีการใช้ภาษาจีนแต้จิ๋วในการค้าขายและป้ายร้านค้า ซึ่งสะท้อนถึงร่องรอยของวัฒนธรรมจีนที่ฝังรากลึกในสังคมไทย (Buaphuan, 2017)

แม้ว่าคนรุ่นใหม่จะเริ่มใช้ภาษาไทยเป็นหลักมากขึ้น แต่ร่องรอยของภาษาจีนในป้ายร้านค้าและการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ยังคงสะท้อนถึงความเชื่อมโยงของภาษาและวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีน แม้ว่าภาษาจีนในกลุ่มลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีนจะเสื่อมบทบาทลงภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและกระบวนการกลมกลืนทางวัฒนธรรม แต่ภาษาจีน

กลับได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นในระดับนานาชาติอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลจากการเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนและบทบาทที่ขยายตัวของประเทศจีนในเวทีโลก ซึ่งส่งผลให้ภาษาจีนกลายเป็นหนึ่งในภาษาสำคัญที่มีผู้ใช้แพร่หลายทั่วโลก Lavnikov et al. (2021) กล่าวว่า ภาษาพูดที่ใช้บ่อยที่สุดได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีนกลาง ภาษาฮินดี ภาษาสเปน และภาษาฝรั่งเศส ซึ่งมีผู้พูดรวมกันกว่า 3.67 พันล้านคน นอกจากนี้ยังพบว่าภาษาจีนกลางและภาษาสเปนเป็นภาษาที่มีจำนวนเจ้าของภาษามากที่สุด ความสำคัญของภาษาจีนที่เพิ่มขึ้นนี้ส่งผลให้ประเทศไทยต้องปรับตัวรัฐบาลไทยและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เริ่มให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาจีนมากขึ้น ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมหาวิทยาลัย อีกทั้งยังมีการส่งเสริมให้บุคลากรทางธุรกิจเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นจึงควรสนับสนุนและให้ความสำคัญในการฟื้นฟูรวมถึงอนุรักษ์ภาษาจีนในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าแก่คนรุ่นหลัง การศึกษาภาษาจีนในประเทศไทยจึงไม่ใช่แค่การเรียนรู้ภาษาเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังเป็นการรักษารากเหง้าทางวัฒนธรรม และเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้เข้าใจมิติทางประวัติศาสตร์ สังคม และเศรษฐกิจของประเทศที่มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับจีนมาอย่างยาวนาน

ด้วยเหตุที่การอพยพของชาวจีนเข้าสู่สังคมไทยในอดีตมีความเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับการใช้ภาษาจีนในสังคมไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการนำเข้าวัฒนธรรมหรือภาษา ทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยและจีน เกิดชุมชนชาวจีนและการใช้ภาษาจีน การตั้งถิ่นฐานของชาวจีนในพื้นที่ต่าง ๆ ของไทย การผสมผสานทางภาษา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ การปรับตัวและการสืบทอดภาษา การศึกษาภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในบริบทของสังคมไทยเป็นหัวข้อที่มีความสำคัญและครอบคลุมหลายมิติ ไม่เพียงแต่ช่วยให้เข้าใจถึงพัฒนาการของภาษาจีนในชุมชนไทยเชื้อสายจีน แต่ยังเป็นกุญแจสำคัญในการเชื่อมโยงกับแง่มุมทางสังคม วัฒนธรรม และวงการวิชาการ และที่สำคัญที่สุด การศึกษาเรื่องนี้อาจเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการฟื้นฟูและรักษาภาษาจีนในประเทศไทยต่อไป เพื่อให้ภาษาจีนไม่ใช่เพียงแค่อดีต

ของบรรพบุรุษ แต่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ส่งต่อถึงคนรุ่นหลัง

องค์ประกอบสำคัญของการวิเคราะห์บทบาทของภาษาจีนในบริบทของสังคมไทย

บทบาทของภาษาจีนในสังคมไทยเป็นประเด็นที่มีมิติหลากหลายซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ผ่านองค์ประกอบสำคัญหลายประการ มีทั้งมิติทางประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และนโยบายการศึกษา ซึ่งล้วนมีส่วนกำหนดสถานะของภาษาจีนในประเทศไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และชี้แนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ประการแรก คือ บทบาททางประวัติศาสตร์สะท้อนให้เห็นถึงรากฐานของภาษาจีนในประเทศไทย โดยเฉพาะในชุมชนไทยเชื้อสายจีนที่ใช้ภาษาจีนถิ่น เช่นแต้จิ๋ว ฮกเกี้ยน และไหหลำ ในการดำรงชีวิต ทั้งในการสื่อสารภายในครอบครัว การประกอบพิธีกรรม และการดำเนินธุรกิจ ภาษาจีนในอดีตจึงไม่เพียงเป็นภาษาชาติพันธุ์ แต่ยังเป็นเครื่องมือทางสังคมที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ

ประการที่สอง คือ อิทธิพลของภาษาจีนที่ส่งผ่านกลไกทางครอบครัว การศึกษา วัด สมาคมจีน หนังสือพิมพ์ และระบบการค้าขาย ภาษาจีนค่อย ๆ ซึมเข้าสู่โครงสร้างสังคมไทยและเกิดการอยู่ร่วมกันระหว่างภาษาและวัฒนธรรม ส่งผลให้ภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญในระดับภูมิภาค

ประการที่สาม คือ การอพยพของชาวจีน ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์สำคัญที่มีผลต่อการแพร่กระจายของภาษาจีนในไทย การอพยพของชาวจีนหลายระลอกได้นำมาซึ่งทุนทางภาษา ความเชื่อ และเครือข่ายทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ส่งผลให้ภาษาจีนกลายเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางสังคมไทย โดยเฉพาะในชุมชนเมืองสำคัญ เช่น กรุงเทพฯ สมุทรสาคร และสุราษฎร์ธานี

ประการที่สี่ คือ ปัจจัยเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในระดับโลก โดยเฉพาะการขยายอิทธิพลของจีนในเวทีระหว่างประเทศ ทำให้ภาษาจีนกลับมาได้รับความนิยมในกลุ่มคนรุ่นใหม่ในไทยอีกครั้ง ทั้งในภาคการศึกษา ภาคธุรกิจ และการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในบริบทของความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค เช่น อาเซียน-จีน

ประการที่ห้า คือ ภาษาจีนในสังคมไทย ที่มีบทบาทเพิ่มขึ้นในฐานะภาษาที่สองหรือสามของไทย โดยเฉพาะในกลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และการลงทุนจากประเทศจีน จึงควรมีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและหลักสูตร ภาษาจีนอย่างเป็นระบบ

สุดท้าย คือ ข้อเสนอแนะ ซึ่งควรมุ่งเน้นไปที่ การสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาจีนอย่างทั่วถึง ในระดับพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา ตลอดจนส่งเสริม การวิจัยเกี่ยวกับภาษาจีนในสังคมไทยในมิติต่าง ๆ เพื่อนำ ไปสู่การกำหนดนโยบายที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง ของโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างยั่งยืน

ภาพที่ 1 องค์ประกอบสำคัญของการวิเคราะห์บทบาทของภาษาจีนในสังคมไทยในมิติต่าง ๆ

การอพยพของชาวจีนเข้าสู่สังคมไทยกับการใช้ภาษาจีนในอดีต

การอพยพของชาวจีนเข้าสู่สังคมไทยมีประวัติศาสตร์ยาวนานและส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาจีนในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาชาวจีนได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานและมีบทบาทสำคัญในด้านการค้าและเศรษฐกิจของไทย การเข้ามาของชาวจีนได้นำภาษาจีนวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อเข้ามาด้วย ทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมจีนและไทย ชาวจีนในประเทศไทยคือชาวจีนที่อพยพมาจากดินแดนทางตอนใต้ของประเทศจีน คือ มณฑลกวางตุ้ง ฮกเกี้ยน และไหหลำ ชาวจีนเหล่านี้ได้แก่ ชาวจีนกวางตุ้ง ชาวจีนแคะ (ฮากกา) ชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮกเกี้ยน และชาวจีนไหหลำ รวม 5 กลุ่มภาษาใหญ่ (Chantharonanon, 2025) โดยเฉพาะในช่วงรัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 อันเป็นยุคที่เศรษฐกิจการค้าขยายตัวอย่างต่อเนื่อง รัฐไทยในเวลานั้นมีนโยบายเปิดรับ

แรงงานและพ่อค้าจีนเพื่อขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ ซึ่งนำไปสู่การตั้งถิ่นฐานถาวรของชาวจีนโพ้นทะเลในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ เช่น กรุงเทพฯ สมุทรสงคราม และเมืองท่าต่าง ๆ (Baker & Phongpaichit, 2017) ภาษาถิ่นจีนจึงถูกนำมาใช้ในชีวิตประจำวันภายในชุมชนชาวจีน ทั้งในการค้า การศึกษา และพิธีกรรมทางศาสนา ภาษาจีนจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตในสังคมไทย ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ โดยเฉพาะในเขตเมืองที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนกับชาวไทย อิทธิพลทางภาษาจีนจึงค่อย ๆ แทรกซึมเข้าสู่ภาษาไทยในรูปของคำยืม โดยเฉพาะในกลุ่มคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน การค้า และอาหาร ตัวอย่างเช่น คำว่า กากี๊น 家己人 (jiā jǐ rén) หมายถึง คนกันเอง เก๊กฮวย 菊花 (júhuā) หมายถึง ดอกเบญจมาศ เป็นต้น ขณะเดียวกัน ภาษาจีนที่ถูกนำมาใช้ไม่ได้จำกัดเพียงแค่ระดับคำศัพท์ แต่ยังแทรกอยู่ในสำเนียงการพูด ชื่อเรียกสิ่งของ หรือ

แม้กระทั่งบุคคล เรียกว่าเกิดภาษาผสมบางรูปแบบ เช่น คำว่า “ซินแซ” (ซินแส) ที่คนไทยคุ้นเคยนั้น มาจากภาษาจีนแต้จิ๋ว ออกเสียงว่า “เซียนแซ” 先生 (xiānsheng) ในภาษาจีนกลาง ออกเสียงว่า “เซียนเซิง” ความหมายในภาษาไทยที่คนไทยนำมาใช้ หมายถึง หมอ ครู คำว่า “เจ้” 姐姐 (jiějie) หมายถึง พี่สาว หรือคำว่า “กุนเซียง” 香肠 (xiāngcháng) หมายถึง ไส้กรอก คำยืมจากภาษาจีนฮกเกี้ยน เช่น “ซิม” 琴 (qín) หมายถึง เครื่องดนตรีซิม คำยืมจากภาษาจีนไหหลำ เช่น “กิเลน” 麒麟 (qílín) หมายถึง กิเลน สัตว์ในตำนานของจีน (Sitthichokstitt, Han, & Suniphan, 2024, pp. 68 – 73) เป็นต้น

คำเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ภาษาจีนไม่ได้เพียงถูกยืมเข้าสู่ภาษาไทยในระดับคำศัพท์ แต่ยังเกิดรูปแบบผสมที่สะท้อนความสัมพันธ์ทางสังคม อิทธิพลทางภาษาที่เกิดขึ้นจากการอพยพของชาวจีนจึงมิได้เป็นเพียงผลของการแลกเปลี่ยนทางภาษาธรรมดา แต่ยังสะท้อนถึงการอยู่ร่วมกันทางวัฒนธรรมในสังคมไทย การปรับตัวทางภาษาทั้งในภาษาจีนและภาษาไทยเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการสร้างอัตลักษณ์แบบลูกผสมซึ่งเกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในบริบทประวัติศาสตร์ของประเทศไทย

บทบาทของภาษาจีนที่มีต่อเศรษฐกิจไทยในอดีต

แม้ว่าการอพยพจะเป็นจุดเริ่มต้นของการนำภาษาจีนเข้าสู่สังคมไทย แต่ในระดับโครงสร้างทางสังคม ภาษาจีนได้เริ่มบทบาทของตน ผ่านกลไกของสถาบันต่าง ๆ รวมถึงการดำรงอยู่ในพื้นที่เฉพาะทาง เช่น ระบบการศึกษา การสื่อสารมวลชน การประกอบพิธีกรรม และศิลปวัฒนธรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และโครงสร้างทางสังคมของไทยในอดีตอย่างชัดเจน เห็นได้จากภาษาจีนในระบบการค้าและสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น ซิงเสียนเยอะเป้า (星暹日報) มีบทบาทอย่างสูงในการเผยแพร่ข่าวสารทางเศรษฐกิจและการเมืองในกลุ่มผู้อ่านภาษาจีน ส่งผลให้ภาษาจีนกลายเป็นช่องทางหลักของข้อมูลข่าวสารในระดับธุรกิจและการลงทุนในอดีต (The Matter, 2025) จะเห็นได้ว่า บทบาทของภาษาจีนส่งผลทางด้านเศรษฐกิจการค้าอย่างกว้างขวาง การใช้ภาษาจีนภายในเครือข่ายธุรกิจช่วยให้ทุนของกลุ่มชาวจีนสามารถรวมตัวกันได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ สร้างระบบเศรษฐกิจภายในที่มีความแข็งแกร่ง เช่น การตั้งสมาคมการค้า หอการค้าจีน และการปล่อยสินเชื่อภายในเครือข่าย สิ่งเหล่านี้นำไปสู่การที่ทุนจีนเข้าครอบครองธุรกิจค้าส่ง-ค้าปลีกอย่างกว้างขวางในเขตเมือง โดยเฉพาะในตลาดเฉพาะกลุ่ม เช่น ตลาดทองคำ ร้านขายยาจีน หรือร้านขายส่งผ้า อย่างไรก็ตาม ภาษาจีนก็มีบทบาทในการเปิดทางให้สินค้าและบริการจากจีนเข้ามาในไทยได้อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่สินค้าพื้นเมือง อาหารแห้งไปจนถึงความรู้ด้านสมุนไพรจีนและเครื่องมือแพทย์จีน ซึ่งกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจข้ามวัฒนธรรมระหว่างไทยและจีน

บทบาทของภาษาจีนในด้านเศรษฐกิจของไทยในอดีตจึงไม่ได้จำกัดอยู่ในระดับการสื่อสารภายในกลุ่ม แต่เป็นกลไกที่ส่งผลต่อโครงสร้างเศรษฐกิจระดับชาติ ทั้งในเชิงการรวมกลุ่มทุน การแบ่งพื้นที่เศรษฐกิจ และการสื่อสารข่าวสาร ภาษาจีนทำหน้าที่เป็นทั้งเครื่องมือและสัญลักษณ์ของอำนาจทางเศรษฐกิจในสังคมไทย ซึ่งยังทิ้งร่องรอยมาถึงปัจจุบันในรูปของคำยืมทางการค้า สื่อสิ่งพิมพ์ และโครงสร้างกิจการแบบครอบครัวในธุรกิจรายใหญ่

บทบาทของภาษาจีนที่มีต่อวัฒนธรรมและสังคมไทยในอดีต

แม้ภาษาจีนจะมีรากฐานเป็นระบบสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์จีน แต่ในอดีตภาษาจีนยังมีบทบาทสำคัญในฐานะกลไกของการถ่ายทอดวัฒนธรรม ความเชื่อ และโครงสร้างความสัมพันธ์ในสังคมไทย โดยเฉพาะในชุมชนเมืองที่ชาวจีนโพ้นทะเลมีบทบาทโดดเด่น ภาษาจีนจึงมิได้เป็นเพียงถ้อยคำ หากแต่เป็นสื่อกลางของ วัฒนธรรมจีนที่แทรกซึมเข้าสู่วิถีชีวิตไทย ทั้งในเชิงสัญลักษณ์ สถาบัน และพิธีกรรม ในบทบาทที่ว่า ภาษาจีนอยู่ในฐานะสื่อของพิธีกรรมและความเชื่อ โดยในอดีต ศาลเจ้าและสมาคมจีนทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมศาสนาและพิธีกรรม ภาษาจีนถูกใช้ในการเขียนแผ่นคำอธิษฐาน ป้ายศาลเจ้า และบทสวดในพิธีต่าง ๆ เช่น พิธีไหว้เจ้า เทศกาลตรุษจีน และสารทจีน ซึ่งมีบทบาทอย่างสูงในการสร้างความศักดิ์สิทธิ์และความต่อเนื่องของประเพณีจีนในสังคมไทย จึงมักพบการเขียนอักษรจีนเชิงสัญลักษณ์ เช่น “財源” (โชคลาภ)

“寿” (อายุยืน) “喜” (ความสุข) บนโคมไฟ กระจาดแดง และป้ายมงคลในเทศกาลต่าง ๆ อีกทั้งยังเกิดอิทธิพลต่อการตกแต่งในบ้านเรือนและร้านค้าไทยจำนวนมาก โดยเฉพาะในย่านการค้าเก่าในกรุงเทพฯ เช่น สำเพ็ง เยาวราช และตลาดน้อย ซึ่งกลายเป็นพื้นที่ของการแสดงวัฒนธรรมจีนผ่านภาพและตัวอักษร หรือแม้กระทั่งบทสวดภาษาจีนในพิธีไหว้เจ้าและงานศพ ในพิธีไหว้เทพเจ้า เช่น เทพเจ้ากวนอู หรือเจ้าแม่ทับทิม จะมีบทสวดที่ใช้ภาษาจีนกลางหรือจีนแต้จิ๋วในการกล่าวคำขอพร เช่น “保佑平安” (เปาโย้วผิงอัน) หมายถึง “ขอให้คุ้มครองให้ปลอดภัย” หรือ “招财进宝” (เจาไฉ่จิ้นเป่า) แปลว่า “เรียกทรัพย์นำโชค” ซึ่งบทสวดเหล่านี้จะใช้เฉพาะในกลุ่มผู้รู้หรือผู้อาวุโสในชุมชนเท่านั้น การใช้ยันต์จีน (符) ซึ่งมีลักษณะเป็นอักษรจีนโบราณเขียนด้วยพู่กันบนกระดาษสีเหลือง ถือเป็นเครื่องรางที่ได้รับความนิยมมากในวัดจีน ซึ่งจะมียันต์ที่เขียนคำว่า “平安符” (ยันต์ความปลอดภัย) “招财符” (ยันต์เรียกโชค) ซึ่งแสดงถึงการใช้อักษรจีนเพื่อเรียกพลังเหนือธรรมชาติ (Liu, Chaiprasert, & Kerdkaew, 2025, p. 280)

นอกจากวัฒนธรรมทางความเชื่อแล้ว หนึ่งในบทบาทสำคัญของภาษาจีนในเชิงวัฒนธรรม คือ การเป็นภาษาหลักของศิลปะการแสดง “จิว” (戏曲) ซึ่งผสมผสานบทพูด บทร้อง และการเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์อย่างประณีต ที่สำคัญจิวยังเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดคติความเชื่อของจีน เช่น ความกตัญญู ความยุติธรรม การเคารพบรรพบุรุษ และแนวคิดเรื่องบุญกรรม โดยเนื้อหาส่วนใหญ่ของการแสดงจิวอ้างอิงจากรรณกรรมจีนที่มีชื่อเสียงหรือประวัติของบรรพชนและวีรบุรุษ เพื่อยกเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตนให้แก่ผู้ชมในชุมชน ซึ่งถือเป็นการถ่ายทอดคำสอนในรูปแบบของเรื่องเล่าผ่านศิลปะการแสดง (Insaard, 2020, pp. 252–267) สะท้อนให้เห็นว่าจิวไม่ใช่เพียงกิจกรรมบันเทิง แต่ยังเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมกับการดำรงอยู่ของชุมชนชาวจีนในไทยอย่างแนบแน่น

นอกจากนี้วรรณกรรมจีนยังถูกแปลและดัดแปลงเป็นภาษาไทย และได้รับความนิยมอย่างสูงในสังคมไทย ยุคต้นรัตนโกสินทร์ เช่น สามก๊ก ไซอิ๋ว เปาบุ้นจิ้น ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงวรรณกรรมเพื่อความบันเทิง แต่ยังเป็นเครื่องมือ

ในการถ่ายทอดค่านิยม เช่น ความกล้าหาญ ความจงรักภักดี และคุณธรรม การพัฒนาทางวัฒนธรรมเหล่านี้ทำให้ภาษาจีนมีบทบาทในโครงสร้างของครอบครัวและสมาคม โดยใช้เป็นภาษาสื่อสารในระดับพิธีการและทางสังคม เช่น การตั้งชื่อ การจัดทำป้ายวงศ์ตระกูล และการบันทึกประวัติครอบครัวในหนังสือบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นระบบการจดจำสายเลือดที่ช่วยรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่มเครือญาติและอำนาจภายในบ้าน สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อการจัดโครงสร้างครอบครัวไทยเชื้อสายจีนให้มีลักษณะแน่นแฟ้นและมีลำดับชั้นชัดเจน ทั้งยังส่งอิทธิพลต่อการจัดงานพิธี เช่น งานแต่งงาน งานศพ หรือการไหว้เจ้า ที่มีระเบียบแบบแผนคล้ายจีน และแพร่กระจายเข้าสู่ครอบครัวไทยในพื้นที่ใกล้เคียง ตัวอย่างเช่น ชาวจีนที่อพยพมาในระยะแรกส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย และมักจะแต่งงานกับผู้หญิงไทยท้องถิ่น รูปแบบงานศพที่ได้รับอิทธิพลจากจีน เช่น การใช้โลงศพที่ทำจากไม้เนื้อแข็ง การแต่งกายด้วยชุดขาวดำสำหรับญาติ เป็นสิ่งที่คนไทยในพื้นที่ใกล้เคียง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายกับชาวจีนได้เห็นและซึมซับนำไปปฏิบัติในลักษณะที่ปรับให้เข้ากับพุทธศาสนาแบบไทย (Skinner, 1957)

ภาษาจีนในอดีตมิได้ทำหน้าที่เพียงสื่อสาร หากแต่เป็นสื่อกลางของวัฒนธรรมที่หล่อหลอมสังคมไทยให้เกิดความหลากหลายทางพิธีกรรม ความเชื่อ ศิลปะ และโครงสร้างครอบครัว ภาษาจีนกลายเป็นแก่นของความศรัทธา ค่านิยม และศิลปะที่ฝังรากอยู่ในชุมชนไทยหลายพื้นที่จนถึงปัจจุบัน และเป็นรากฐานสำคัญของพหุวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ไทยในหลากหลายมิติ

การเปลี่ยนแปลงของการใช้ภาษาจีนในสังคมไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

เมื่อวิเคราะห์จากบทบาทของภาษาจีนในสังคมไทยในอดีตแล้ว พบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในหลายด้าน ในอดีตภาษาจีนในไทยมีสถานะจำกัดอยู่ในกลุ่มคนเชื้อสายจีน โดยมักใช้ในครัวเรือน ธุรกิจท้องถิ่น และศาสนพิธี ภาษาจีนที่ใช้ส่วนใหญ่มาจากภาษาถิ่น เช่น จีนแต้จิ๋ว ฮกเกี้ยน หรือไหหลำ ซึ่งไม่ได้มีมาตรฐานกลาง และไม่ถูกรวมเข้าในระบบการศึกษาของไทย เนื่องจากนโยบายกสิณกลายในช่วงรัชกาลที่ 6 ที่จำกัดการใช้ภาษาจีนในโรงเรียนเอกชนอย่างเข้มงวด (Mongkolpanich &

Khemcharoen, 2025, p. 2816) ถือเป็นหนึ่งในจุดเปลี่ยนที่สำคัญของประวัติศาสตร์ภาษาจีนในสังคมไทย โดยเฉพาะในช่วงหลังปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา เมื่อความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยและจีนกลับมาดีขึ้น รัฐบาลไทยจึงเริ่มมีนโยบายเปิดกว้างมากขึ้นต่อวัฒนธรรมจีน รวมถึงการเรียนภาษาจีนในโรงเรียน ตัวอย่างเช่น โรงเรียนจีนจำนวนมากถูกสั่งให้ปิดหรือปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้สอนเป็นภาษาไทยในช่วง พ.ศ. 2480 ตามนโยบายสร้างชาติของรัฐบาลไทย (Lertpusit, 2023) แต่ต่อมาก็ได้รับการฟื้นฟูและเปิดสอนในสถานศึกษา หลังจากความสัมพันธ์ไทย-จีนได้รับการฟื้นฟูในช่วง พ.ศ. 2530 – 2540 บทบาทของภาษาจีนในประเทศไทยเริ่มเปลี่ยนไปจากภาษาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ ไปสู่การเป็นภาษาต่างประเทศเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการทูต โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนมัธยมหลายแห่งในประเทศไทยเริ่มเปิดวิชาภาษาจีนกลางในฐานะวิชาเลือกเสรี และต่อมาขยายเป็นหลักสูตรพิเศษหรือห้องเรียนภาษาจีนโดยเฉพาะ ขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ได้จัดตั้งสาขาวิชาภาษาจีนโดยเฉพาะ พร้อมทั้งความร่วมมือกับสถาบันขงจื้อ (Confucius Institute) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลจีนในการส่งครูเจ้าของภาษามาสอนในประเทศไทย การมีสถาบันขงจื้อในไทยนับว่าเป็นการทูตวัฒนธรรมที่ทรงพลังของจีน และเป็นกลไกสำคัญในการขยายอิทธิพลของจีนผ่านภาษานั้นเอง

เมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบหรือบทบาทของภาษาจีนในสังคมไทย พบว่า ภาษาจีนกลายเป็นทุนการศึกษาใหม่ที่เป็นช่องทางในการเข้าศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยจีนที่มีทุนการศึกษารองรับนักเรียนไทยอย่างมาก (Thai China Education Service Center, 2025) ทำให้ภาษาจีนกลายเป็นช่องทางของการเคลื่อนย้ายทางสังคมอีกรูปแบบหนึ่ง บทบาททางการศึกษาของภาษาจีนยังส่งผลให้เกิดการสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจและอาชีพ ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาภาษาจีนได้ก้าวขึ้นมาเป็นภาษาสำคัญทางเศรษฐกิจที่ได้รับความนิยมมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในสังคมไทย โดยเฉพาะภายหลังจากการเติบโตของเศรษฐกิจจีนและการขยายอิทธิพลของบริษัทจีนในเวทีโลก ภาษาจีน

จึงไม่ใช่เพียงภาษาที่เรียนเพื่อรักษารากเหง้าอีกต่อไป แต่กลายเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจ การศึกษา และตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การค้าระหว่างประเทศ โลจิสติกส์ การบิน และการบริการลูกค้าชาวจีน ทักษะภาษาจีนเป็นจุดแข็งที่นายจ้างต้องการอย่างยิ่ง ตัวอย่างเช่น สายการบินในประเทศไทยมักระบุคุณสมบัติรับสมัครว่า “หากสื่อสารภาษาจีนได้จะพิจารณาเป็นพิเศษ” บริษัทจีนชั้นนำที่ขยายตลาดมายังประเทศไทย เช่น Alibaba, JD Central, Huawei และ Zoomlion ล้วนมีความต้องการแรงงานที่ใช้ภาษาจีนได้ ผลคือผู้เรียนภาษาจีนจำนวนมากมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มความได้เปรียบทางอาชีพ หรือเพื่อเข้าสู่สายงานที่มีค่าตอบแทนสูง

ในด้านภาษาจีนกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ประเทศไทยยังคงเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางยอดนิยมของนักท่องเที่ยวจีน โดยหลังสถานการณ์โควิด-19 การท่องเที่ยวมีการฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากปี พ.ศ. 2566 ที่ประเทศไทยต้อนรับนักท่องเที่ยวจีนประมาณ 3.5 – 5 ล้านคน (Ministry of Tourism & Sport, 2023) พ.ศ. 2567 ประมาณ 6.7 ล้านคน (Ministry of Tourism & Sport, 2024) และคาดการณ์ว่าปี พ.ศ. 2568 นักท่องเที่ยวจีนที่มาเที่ยวประเทศไทยจะมีจำนวน 7.5 ล้านคน เติบโตร้อยละ 11.4 จากปี พ.ศ. 2567 หรือกลับมาร้อยละ 68 ของจำนวนนักท่องเที่ยวจีนเที่ยวไทยในปี พ.ศ. 2562 (11.1 ล้านคน) (Kasikom Research Center, 2025) ทำให้ภาษาจีนยังคงเป็นภาษาจำเป็นในการสื่อสารทางธุรกิจ หน่วยงานท้องถิ่นและเอกชนในจังหวัดท่องเที่ยวสำคัญ เช่น เชียงใหม่ ภูเก็ต และสมุย ยังคงมีการจัดอบรมภาษาจีนขึ้นพื้นฐานให้แก่ภาคธุรกิจ พนักงานโรงแรมร้านอาหาร และผู้ค้าปลีก เพื่อรองรับกลุ่มลูกค้าชาวจีน ซึ่งสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจอย่างเห็นได้ชัด อุตสาหกรรมการบินระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว บัตรโดยสารเครื่องบินมีราคาถูกลงทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนนิยมเดินทางมาประเทศไทยมากขึ้น (Qin, Keawsuwan, & Thaveewatanaseth, 2024, p. 139) ในทางสังคม ภาษาจีนยังสร้างแรงจูงใจในฐานะทุนทางสังคม โดยเฉพาะสำหรับนักเรียน นักศึกษา หรือผู้ประกอบการที่ต้องการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยจีน

ซึ่งมีทุนให้กับนักเรียนไทยจำนวนมาก เข้าสู่งานด้านการต่างประเทศ การทูต หรือโครงการความร่วมมือระดับภูมิภาค เช่น “One Belt One Road” ประกอบธุรกิจร่วมกับทุนกับนักลงทุนจีนในไทย เช่น โครงการรถไฟความเร็วสูง EEC และเขตอุตสาหกรรมระยะของ ภาษาจีนจึงไม่ได้เป็นเพียงภาษาที่สองอีกต่อไป แต่เป็นเครื่องมือที่สร้างโอกาสในทางเศรษฐกิจทั้งในระดับบุคคลและระดับประเทศ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบบทบาทภาษาจีนในมิติต่าง ๆ อดีตและปัจจุบัน

ประเด็น	อดีต	ปัจจุบัน
สถานะของภาษาจีน	ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์จีน ใช้ภายในครอบครัวและชุมชนเฉพาะ	ภาษาต่างประเทศที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงใช้ในวงกว้าง
แรงจูงใจหลัก	- รักษารากวัฒนธรรม - ใช้ในธุรกิจครอบครัว - ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา	- เพิ่มโอกาสทางอาชีพ - ศึกษาต่อในจีน - ใช้ในธุรกิจ ท่องเที่ยว โลจิสติกส์
รูปแบบการเรียนรู้	เรียนจากครอบครัว/โรงเรียนจีนเอกชนเฉพาะกลุ่ม	- เรียนในโรงเรียนรัฐ/เอกชนทั่วไป - หลักสูตรวิชาภาษาจีนในมหาวิทยาลัย - ออนไลน์/ติวเตอร์
สาขาอาชีพที่เกี่ยวข้อง	- พ่อค้าท้องถิ่น - ร้านยาจีน - พิธีกร/นักแสดงงิ้ว	- มัคคุเทศก์ - พนักงานสายการบิน - ธุรกิจนำเข้า-ส่งออก - นักการทูต นักแปล ครูภาษาจีน
บทบาททางเศรษฐกิจ	สร้างเครือข่ายการค้าในชุมชนจีน	ขับเคลื่อนเศรษฐกิจระหว่างประเทศสร้างรายได้จากภาคบริการ/ท่องเที่ยว/การลงทุนจากจีน
การยอมรับในสังคมไทย	จำกัดในชุมชนชาวจีนบางกลุ่ม บางช่วงเวลารัฐควบคุม	ได้รับการยอมรับในวงกว้างเป็นภาษาที่โรงเรียนรัฐและเอกชนต่าง ๆ สนับสนุน
มิติทางสังคมวัฒนธรรม	เชื่อมโยงกับศาสนา ประเพณี และความเชื่อของชาวจีน	เป็นสื่อกลางข้ามวัฒนธรรมสร้างภาพลักษณ์การศึกษาและอาชีพที่ทันสมัย

ภาษาจีนในยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนสถานะจากภาษาวัฒนธรรมมาเป็นภาษาสร้างรายได้ การเรียนรู้ภาษาจีนในสังคมไทยจึงมีแรงจูงใจที่หลากหลาย ทั้งในเชิงอาชีพ การแข่งขัน และการวางแผนอนาคตของเยาวชน ซึ่งส่งผลให้ภาษาจีนกลายเป็นภาษาที่ถูกทำให้เป็นสากลในพื้นที่ของคนไทยโดยไม่จำกัดอยู่ที่เชื้อชาติหรือสายเลือดอีกต่อไป

การเปลี่ยนผ่านจากมรดกวัฒนธรรมสู่เครื่องมือทางเศรษฐกิจ

Jaiuea et al. (2015, p. 14) อธิบายความหมายของมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) ว่าเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงความเป็นมาและ

เอกลักษณ์ของคนในชุมชนที่ได้สืบทอดต่อกันมาจากอดีตสู่ปัจจุบันและอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นมรดกส่งต่อไปยังคนรุ่นหลัง โดยมรดกวัฒนธรรมจะต้องแสดงให้เห็นถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และคุณค่าทางสังคม ซึ่งหากพิจารณาภาษาจีนในบริบทของสังคมไทยจะเห็นได้ว่า ในอดีตภาษาจีนถูกใช้เป็นภาษาหลักในครอบครัวและชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน ถ่ายทอดผ่านสายสัมพันธ์ในครอบครัวและระบบการศึกษาแบบจีน ส่งเสริมการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ชาติพันธุ์และวัฒนธรรมของชาวจีนในประเทศไทย ดังนั้น ภาษาจีนจึงนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงความเป็นมาและคุณค่าทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จีนในสังคมไทยอย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ภาษาจีนได้เปลี่ยนผ่านบทบาทจากการเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไปสู่การเป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย โดยกลายเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความนิยมสูง และถูกใช้อย่างแพร่หลายในหลายบริบทดังนี้

บทบาทด้านการศึกษา

ภาษาจีนกลายเป็นภาษาต่างประเทศที่มีผู้เรียนมากเป็นอันดับ 2 รองจากภาษาอังกฤษ และมีแนวโน้มที่จะแซงหน้าภาษาญี่ปุ่น ฝรั่งเศส หรือภาษาอื่น ๆ ที่เคยได้รับความนิยมมาก่อนหน้า อีกทั้งได้รับแรงผลักดันจากภาคนโยบายและสถาบันการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมการเปิด “ห้องเรียนพิเศษภาษาจีน” ในโรงเรียนระดับมัธยมทั่วประเทศ ภายใต้ชื่อโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร โครงการห้องเรียนสองภาษา ซึ่งเริ่มจากโรงเรียนขนาดใหญ่ในเมือง และค่อย ๆ ขยายสู่โรงเรียนในต่างจังหวัด มหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนในไทย เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ได้ตั้งสาขาภาษาจีนหรือคณะจีนศึกษาโดยเฉพาะ และยังร่วมมือกับสถาบันขงจื่อของรัฐบาลจีนเพื่อพัฒนาหลักสูตรและส่งอาจารย์เจ้าของภาษาเข้ามาสอน จากข้อมูลสถิติการศึกษาของประเทศไทยพบว่า ความสนใจในการเรียนภาษาจีนได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวโน้มจำนวนนักเรียนที่เรียนภาษาจีนในระดับต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในช่วงหลายปีที่ผ่านมา (Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education, 2022) นอกจากนี้ โรงเรียนเอกชนชั้นนำจำนวนมากได้เปิดหลักสูตรภาษาจีนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา และสถาบันสอนภาษาจีนเอกชนในไทยก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ รวมถึงแพลตฟอร์มการเรียนรู้ภาษาจีนออนไลน์ระดับโลก เช่น LingoAce และ GoEast Mandarin ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเข้าถึงและส่งเสริมการเรียนภาษาจีนในปัจจุบัน (LingoAce, n.d.; GoEast Mandarin, n.d.)

บทบาทในตลาดแรงงาน

ในช่วง 5-10 ปีที่ผ่านมา บทบาทของภาษาจีนในตลาดแรงงานไทยได้เปลี่ยนแปลงจากการเป็นทักษะเสริมไปสู่คุณสมบัติจำเป็น โดยเฉพาะในอาชีพที่เกี่ยวข้องกับบริษัทจีนและการค้าระหว่างประเทศ สะท้อนให้เห็นถึง

การขยายตัวของเศรษฐกิจจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และการลงทุนโดยตรงในประเทศไทย ซึ่งมีอัตราการเติบโตต่อเนื่อง โดยจีนเป็นหนึ่งในประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนโดยตรง (Foreign Direct Investment: FDI) ในไทยสูงสุดในช่วงหลายปีที่ผ่านมา (Asia Society Policy Institute, 2022) ภาษาจีนจึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นในอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ การท่องเที่ยว การโรงแรม รวมถึงธุรกิจเทคโนโลยีและอีคอมเมิร์ซ

จากการศึกษาวิจัยของ Wang and Hu (2025) ยังพบว่า การมีทักษะภาษาจีนมีความสัมพันธ์กับระดับรายได้และโอกาสในการเคลื่อนย้ายงานของแรงงานไทยอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสะท้อนว่าภาษาจีนมิใช่เพียงภาษาต่างประเทศอีกต่อไป แต่ได้กลายเป็นเครื่องมือทางภาษาที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างชัดเจน ทั้งนี้ ภาษาจีนกลายเป็นภาษาที่นายจ้างต้องการมากที่สุด รองจากภาษาอังกฤษ การศึกษาของ Ketngam (2018, pp. 1 – 2) พบว่า ทักษะภาษาจีนติดอันดับทักษะทางภาษาที่นายจ้างต้องการสูงสุดเป็นอันดับ 2 รองจากภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมโลจิสติกส์และนำเข้า-ส่งออก การท่องเที่ยวและโรงแรม เทคโนโลยีและอีคอมเมิร์ซ (Ma, Bunkrong, & Gao, 2025, p. 8) แนวโน้มการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (Hanyu Shuiping Kaoshi: HSK) ก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากงานวิจัยของ Wu and Li (2023) อธิบายว่า อัตราการสอบวัดระดับภาษาจีน HSK ในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในระดับ 3 และระดับ 4 ซึ่งมีอัตราการสอบผ่านมากกว่าร้อยละ 90 แสดงให้เห็นถึงความสนใจและความสามารถของผู้เรียนภาษาจีนในระดับกลาง อย่างไรก็ตาม อัตราการสอบผ่านในระดับ 5 ยังคงต่ำกว่าอย่างเห็นได้ชัด สะท้อนให้เห็นถึงความยากของข้อสอบที่เพิ่มขึ้นอย่างมากในระดับที่สูงขึ้น แสดงให้เห็นว่า ภาษาจีนไม่ได้เป็นเพียงภาษาของลูกหลานชาวจีนเท่านั้น แต่ได้กลายเป็นใบเบิกทางสู่โอกาสใหม่ ๆ ทั้งในด้านการศึกษาต่อ การทำงาน และการขอรับทุนการศึกษาจากจีน ปัจจุบันผู้เข้าสอบ HSK ในไทยไม่ได้จำกัดเฉพาะนักเรียนเชื้อสายจีน แต่ยังรวมถึงชาวไทยที่ต้องการเปลี่ยนสายอาชีพไปสอนภาษาจีนในโรงเรียนไทย นักศึกษาสาขาธุรกิจที่ต้องการสมัครงานในสายงานจีน ผู้ประกอบ

การวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ที่ต้องการติดต่อกับซัพพลายเออร์จากจีน เป็นต้น

ภาษาจีนในสังคมไทยกำลังเปลี่ยนจากภาษาวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม ผู้การเป็นทักษะทางอาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการสูง โดยเฉพาะในธุรกิจท่องเที่ยว การค้าระหว่างประเทศและเทคโนโลยี ผู้เรียนไทยจำนวนมากเริ่มมองภาษาจีนเป็นเครื่องมือสร้างโอกาส ไม่ว่าจะเพื่อศึกษาต่อ สมัครงาน หรือประกอบธุรกิจ ส่วนหนึ่งสะท้อนจากการสอบ HSK ที่เพิ่มขึ้น และการเติบโตของอาชีพล่าม นักแปล ฯลฯ (Piyasatit, 2022, p. 42) แสดงให้เห็นว่า ภาษาจีนไม่ใช่แค่ภาษา แต่เป็นทุนความรู้ที่ขับเคลื่อนอาชีพและเศรษฐกิจไทยในอนาคต

บทบาททางสังคมและวัฒนธรรม

ความสามารถในการพูดภาษาจีนเริ่มกลายเป็นสัญลักษณ์ทางสังคมที่แสดงถึงความรู้ ความสามารถ และความทันสมัย โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน คนทำงานรุ่นใหม่ และผู้ประกอบการที่มองภาษาจีนในฐานะเครื่องมือสร้างอนาคต โรงเรียนหลายแห่ง โดยเฉพาะในภาคเอกชน และโรงเรียนสาธิตนำเสนอภาษาจีนเป็นจุดขายของคุณภาพการศึกษา เช่น หลักสูตร 3 ภาษา (ไทย-อังกฤษ-จีน) ห้องเรียนพิเศษภาษาจีน หรือการแลกเปลี่ยนนักเรียนกับจีน การเรียนภาษาจีนจึงกลายเป็นทางเลือกหลัก แม้ในครอบครัวที่ไม่มีรากเหง้าชาติพันธุ์จีน จึงนับเป็นข้อดีของการขยายโอกาสการศึกษาและอาชีพที่คนไทยที่พูดภาษาจีนได้มีโอกาสมากขึ้น สามารถสมัครงานในบริษัทต่างชาติ และประกอบธุรกิจระหว่างประเทศได้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนมุมมองต่อภาษาจีน จากที่เคยถูกมองว่าเป็นภาษาของคนจีนโดยเฉพาะ กลายเป็นภาษาสากลที่ใครก็เรียนได้ และยังสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนสนใจการเรียนรู้หลายภาษา ทำให้การเรียนภาษาที่สามไม่ถูกมองว่าเป็นภาระ แต่เป็นการเพิ่มศักยภาพและเปิดโลกทัศน์มากขึ้นด้วย

แต่ถึงแม้จะมีข้อดีและการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ในบางแง่มุมยังมีข้อเสียหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น การสร้างภาพลักษณ์ชนชั้นกลางใหม่ผ่านภาษา การเรียนภาษาจีนในบางพื้นที่ยังจำกัดอยู่ในกลุ่มที่มีทุนทางสังคมหรือเศรษฐกิจ อาจทำให้เกิดการแบ่งแยกเชิงโอกาสทางการศึกษา เช่น โรงเรียนสองภาษาหรือโรงเรียนนานาชาติที่มีหลักสูตรภาษาจีนมักมีค่าเทอม

ที่สูงมาก ซึ่งอยู่นอกเหนือความสามารถในการเข้าถึงของผู้มีรายได้น้อย บางกรณีผู้เรียนอาจใช้ภาษาจีนได้ดีแต่ยังไม่เข้าใจรากวัฒนธรรมของภาษานั้นจริง ๆ อาจเกิดความคลาดเคลื่อนทางอัตลักษณ์ ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาจึงไม่ควรจำกัดอยู่แค่เพียงการสื่อสารหรือการใช้งานด้านใดด้านหนึ่ง แต่ควรเรียนรู้และเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมภาษานั้น ๆ ด้วย โดยเฉพาะในยุคที่จีนมีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจและสื่อโลก อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมภาษาจีนควรตั้งอยู่บนฐานของโอกาสที่เท่าเทียมและความเข้าใจเชิงวัฒนธรรมมากกว่าค่านิยมภายนอก เพื่อให้ภาษานี้ไม่เพียงแต่มีมูลค่า แต่มีความหมายในชีวิตของผู้เรียนอย่างแท้จริง

สรุปคือ ภาษาจีนได้เปลี่ยนผ่านจากมรดกทางวัฒนธรรมสู่เครื่องมือทางเศรษฐกิจ โดยมีบทบาทสำคัญในการศึกษา การจ้างงาน และสังคม เป็นหนึ่งในตัวอย่างของการที่ภาษาเป็นทั้งทุนทางวัฒนธรรมและเครื่องมือทางเศรษฐกิจที่สามารถสร้างอิทธิพลระดับบุคคลจนถึงระดับประเทศได้อย่างชัดเจน

ภาษาจีนในสังคมไทยในมิติต่าง ๆ และข้อเสนอแนะ

การศึกษาภาษาจีนในสังคมไทยมีหลากหลายมิติ จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น อธิบายเป็นประเด็นรายมิติได้ดังนี้

1. มิติทางประวัติศาสตร์และสังคม จากภาษาถิ่น

สู่ภาษามาตรฐาน ในอดีตภาษาจีนที่แพร่หลายและมีอิทธิพลมากที่สุดในสังคมไทย คือ ภาษาจีนแต้จิ๋ว ซึ่งเป็นภาษาของกลุ่มผู้อพยพชาวจีนกลุ่มใหญ่ที่สุดที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย (Skinner, 1957) ภาษาจีนแต้จิ๋วมีบทบาทสำคัญในการค้าขายและการก่อสร้างสร้างตัวของชุมชนชาวจีนในไทยมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ และเมืองท่าสำคัญ ซึ่งการหลอมรวมทางสังคมผ่านการแต่งงานข้ามเชื้อชาติระหว่างชาวจีนกับคนไทย (Skinner, 1957) และนโยบายชาตินิยมของไทยในอดีตได้ส่งผลให้คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลังจำนวนมากหันมาใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในชีวิตประจำวัน ทำให้ภาษาจีนถิ่นเริ่มลดบทบาทลง ภายหลังจากต่อมา ภาษาจีนกลางกลายเป็นภาษาจีนมาตรฐานที่ได้รับการส่งเสริมและมีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ทำให้ภาษาจีนกลับมามีความสำคัญ

ในฐานะภาษาที่สองรองจากภาษาอังกฤษในระบบการศึกษาไทย (Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education, 2022)

2. *มิติทางเศรษฐกิจ* การลงทุนและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศของจีนได้สร้างความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางภาษาจีนเป็นอย่างมากในประเทศไทย โดยเฉพาะในภาคบริการ สินค้าอุตสาหกรรม และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการขยายตัวของบริษัทจีนในไทย (Public Relations Department, 2025; Pasona Thailand, n.d.) ภาษาจีนจึงกลายเป็นทุนทางภาษาที่เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงอาชีพที่มีรายได้สูงในภาคธุรกิจ การท่องเที่ยว การค้า และการลงทุน โดยเฉพาะในบริษัทข้ามชาติ หรือธุรกิจที่มีความเชื่อมโยงกับจีน ทำให้บุคคลและองค์กรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขันทางเศรษฐกิจอย่างมาก (Zhong, 2022, as cited in Fan & Pianchana, 2024, p. 297)

3. *มิติทางการศึกษา* ความต้องการที่เพิ่มขึ้นได้นำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทย โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐผ่านความร่วมมือกับจีน เช่น การจัดตั้งสถาบันขงจื่อและห้องเรียนขงจื่อ และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 ภาษาจีนได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (Ministry of Education, Thailand, 2018) มหาวิทยาลัยหลายแห่งได้เริ่มเปิดหลักสูตรพิเศษ เช่น Chinese International Education และ Business Chinese นอกจากนี้ การเข้าถึงการเรียนภาษาจีนที่มีคุณภาพสูง เช่น หลักสูตรในโรงเรียนนานาชาติ หรือการเรียนพิเศษ มักมีค่าใช้จ่ายสูง ทำให้จำกัดอยู่ในกลุ่มที่มีทุนทางสังคมหรือเศรษฐกิจ และอาจนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์ชนชั้นกลางใหม่ที่ใช้ภาษาจีนเป็นเครื่องมือในการยกระดับหรืออ้างสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของตนเอง (Bourdieu, 1986)

4. *มิติทางวัฒนธรรม* ภาษาจีนยังคงเป็นส่วนสำคัญของอัตลักษณ์สำหรับชาวไทยเชื้อสายจีน โดยเฉพาะในพิธีกรรมและธรรมเนียมปฏิบัติ เช่น การไหว้บรรพบุรุษ การจัดงานเทศกาล หรือการใช้คำเรียกญาติแบบจีน (Skinner, 1957) การเรียนรู้ภาษาจีนมีความสำคัญมากกว่าเพียงแค่การเรียนรู้ภาษา แต่ยังเป็นการเข้าถึง

มรดกทางวัฒนธรรม สะท้อนผ่านความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมอันใกล้ชิดระหว่างไทย-จีน นอกจากนี้ ภาษาจีนยังเป็นช่องทางหลักในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างสองประเทศ โดยส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมผ่านสถาบันและองค์กรต่าง ๆ เช่น สถาบันขงจื่อ เป็นต้น จากบริบทที่กล่าวมาข้างต้น เสนอแนะให้มีการศึกษาหรือขยายผลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางและนวัตกรรมการสอนภาษาจีนสำหรับผู้เรียนชาวไทยโดยเฉพาะ เพื่อยกระดับความสามารถให้ผ่านเกณฑ์ HSK ระดับสูง โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานที่หลากหลาย และตอบโจทยความท้าทายในการเรียนภาษาจีน

ด้านสังคมของผู้เรียน ควรมีการศึกษาเชิงลึกถึงแรงจูงใจ รูปแบบการเรียนรู้ และอุปสรรคที่แท้จริงของผู้เรียนภาษาจีนชาวไทย ทั้งในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และบุคลากรวัยทำงาน เพื่อให้สามารถออกแบบกลยุทธ์การสนับสนุนและขยายโอกาสการเรียนรู้ภาษาจีนที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึงและลดความเหลื่อมล้ำ

ด้านการประเมินผลและการเตรียมตัวสอบ HSK ควรวิเคราะห์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรการสอนของไทยกับข้อกำหนดของการสอบ HSK เพื่อพัฒนาแนวทางการเตรียมตัวสอบที่มีประสิทธิภาพ

ด้านการส่งเสริมบทบาทภาษาจีนในภาคส่วนต่าง ๆ ควรศึกษาเพิ่มเติมถึงบทบาทที่เพิ่มขึ้นของภาษาจีนในภาคธุรกิจ ภาครัฐ และสาขาเฉพาะทาง เช่น การแพทย์ วิศวกรรม เพื่อพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้เฉพาะทาง รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและภาคอุตสาหกรรม

ด้านการอนุรักษ์และสืบทอดภาษาเพื่อวัฒนธรรม ควรมีการวิจัยเชิงสังคมภาษาศาสตร์และมานุษยวิทยาเพื่อสำรวจสถานะปัจจุบันของภาษาจีนถิ่นในชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน และศึกษาแนวทางปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จในการสืบทอดภาษาจีนในฐานะภาษาแม่และภาษาทางวัฒนธรรมภายในครอบครัวและชุมชนในบริบทสังคมปัจจุบัน

สรุป

ภาษาจีนในบริบทของสังคมไทยทำให้เห็นถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงผ่านจากภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์จีนที่เคยจำกัดอยู่ในครอบครัว ชุมชน และพิธีกรรม มาสู่การเป็นภาษาที่มีบทบาททางเศรษฐกิจ การศึกษา และการทูตในระดับมหภาคอย่างชัดเจน การเปลี่ยนแปลงนี้มีรากฐานจากประวัติศาสตร์การอพยพของชาวจีนสู่ประเทศไทย และได้รับการหล่อหลอมร่วมกับบริบทของประเทศไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ในด้านเศรษฐกิจ ภาษาจีนได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนแรงงาน การลงทุน และการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากที่จีนมีบทบาทเชิงรุกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาษาจีนจึงไม่ใช่เพียงภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร แต่กลายเป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจที่เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงอาชีพที่มีรายได้สูงในหลากหลายภาคส่วน อาทิ การท่องเที่ยว การค้าระหว่างประเทศ และอุตสาหกรรมบริการ นำไปสู่

ความต้องการบุคลากรที่มีทักษะทางภาษาจีนในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง

ขณะเดียวกัน ในด้านการศึกษา การเรียนการสอนภาษาจีนได้รับการส่งเสริมต่อเนื่องทั้งในระบบโรงเรียนและในรูปแบบแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อรองรับความต้องการของตลาดแรงงานและกลุ่มเยาวชนที่ต้องการทักษะภาษาจีนเพื่อแข่งขันในเวทีนานาชาติ ทั้งนี้ ยังมีแนวโน้มว่ารัฐบาลและสถาบันการศึกษาจะร่วมกันพัฒนาหลักสูตรและระบบประเมินสมรรถนะภาษาจีนที่มีความเป็นสากลมากขึ้น

ดังนั้น การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาจีนในประเทศไทยควรดำเนินไปควบคู่กับการสร้างระบบสนับสนุนที่มั่นคง ทั้งในระดับนโยบาย โครงสร้างพื้นฐาน และความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อให้ภาษาจีนไม่เพียงเป็นภาษาต่างประเทศที่ได้รับความนิยมเท่านั้น แต่ยังเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความสัมพันธ์ทางการทูตในยุคโลกาภิวัตน์อย่างแท้จริง

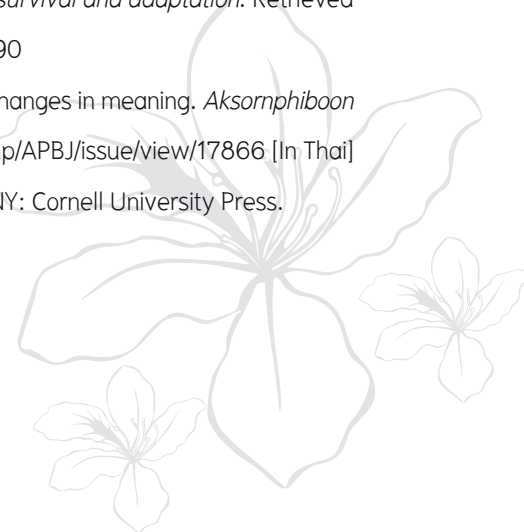
เอกสารอ้างอิง

- Asia Society Policy Institute. (2022). *Balancing act: Assessing China's growing economic influence in ASEAN*. Retrieved from <https://asiasociety.org/policy-institute/balancing-act-assessing-chinas-growing-economic-influence-asean>
- Baker, C. & Phongpaichit, P. (2017). *A history of Thailand*. (3rd ed.). Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. G. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241–258). Westport, CT: Greenwood Press.
- Buaphuan, N. (2017). Cultural heritage and language transmission of ThaiChinese in Doi Mae Salong, Chiang Rai Province. *Dusit Thani College Journal*, 11(3), 282–295. Retrieved from <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/journaldtc/article/view/118677> [In Thai]
- Chantharonanon, P. (2025). Where did the Chinese in Thailand come from? Tracing the history of early migration to cultural integration. *Silpa-mag*. Retrieved from https://www.silpa-mag.com/history/article_26173 [In Thai]
- Editorial Board. (2019). *The Chinese and the founding of Bangkok*. Retrieved from <https://www.muangboranjournal.com/post/The-Chinese-and-the-founding-of-Bangkok> [In Thai]
- Edwards, J. (2009). *Language and identity*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.
- Embree, J. (1950). Thailand: A loosely structured social system. *American Anthropologist*, 52, 181–193. <https://doi.org/10.1525/AA.1950.52.2.02A00030>

- Fan, A. & Pianchana, T. (2024). A study on Chinese language learning motivation of Thai high school students based on self-determination theory. *The EURASEANs: Journal on Global Socio-Economic Dynamics*, 3(46), 296–305. [https://doi.org/10.35678/2539-5645.3\(46\).2024.295-305](https://doi.org/10.35678/2539-5645.3(46).2024.295-305)
- Giles, H. & Johnson, P. (1987). Ethnolinguistics: A social psychological perspective. In J. C. Turner (Ed.), *The social psychology of ethnic relations* (pp. 199–229). Pergamon.
- GoEast Mandarin. (n.d.). *Official website of GoEast Mandarin*. Retrieved from <https://goeastmandarin.com/resources/>
- Jaiuea, M., Jaiuea, P., & Singhasena, P. (2023). The learning model of Chinese communication for cultural tourism of community enterprise in Chinese community, Tha Uthen District, Nakhon Phanom Province. *Journal of Education MCU*, 11(2), 459–471. Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemri/article/view/276173> [In Thai]
- Kasikorn Research Center. (2025, January 24). *Chinese tourists to Thailand expected to reach 7 million due to slow Chinese economy and high tourism competition*. Retrieved from <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Ch-Tourism-CIS3553-FB-2025-01-24.aspx> [In Thai]
- Ketngam, T. (2018). *An assessment of the benefits of foreign language proficiency to Thai employees in selected business firms in Rayong Province Thailand*. (Master's thesis, Thammasat University). Retrieved from https://thesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2018/TU_2018_5827040154_9584_9431.pdf?utm_source=
- Laomanacharoen, S. (2021). Ayutthaya–China trade in the late Ayutthaya period. *Matichon Weekly*. Retrieved from https://www.matichon.co.th/weekly/column/article_390459 [In Thai]
- Lavnikov, O., Leshchenko, H., Maksymenko, L., Stanishovskiy, A., Vovchasta, N., & Sheliukh, O. (2021). Formation of the future translators individual style. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 11, 6–11. <https://doi.org/10.33543/110222611>
- Lertpusit, S. (2023). *From laissez-faire to restriction to cooperation: A history of Thai responses to China's influence on Thai-Chinese education*. ISEAS–Yusof Ishak Institute. Retrieved from <https://www.iseas.edu.sg/articles-commentaries/iseas-perspective/2023-21-from-laissez-faire-to-restriction-to-cooperation-a-history-of-thai-responses-to-chinas-influence-on-thai-chinese-education-by-sivarin-lertpusit/>
- LingoAce. (n.d.). *Online Chinese and English learning platform, anytime, anywhere*. Retrieved from <https://www.lingoace.com/th/> [In Thai]
- Liu, Q., Chaiprasert, J., & Kerdkaew, T. (2025). *Interpretations, beliefs and wisdom of the Taoist talismans in People's Republic of China*. *Journal of Educational Management and Research Innovation*, 7(2), 276–289. Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemri/article/download/276173/184550/1214431> [In Thai]
- Ma, C., Bunkrong, D., & Gao, C. (2025). The Mandarin advantage: How Thai university students are facilitating cross-border E-commerce for Chinese tourists in Thailand's post-COVID recovering hospitality sector. *Cogent Arts & Humanities*, 12(1), Article 2482316. <https://doi.org/10.1080/23311983.2025.2482316>
- Mahattanobon, W. (2012). *Sino-Siamese Chinese words: A reflection of Thai-Chinese interaction*. Bangkok: Amarin Printing and Publishing. [In Thai]
- Ministry of Education, Thailand. (2018). *Chinese language classroom project, academic year 2018*. Retrieved from <https://www.moe.go.th/ห้องเรียนภาษาจีน-3/> [In Thai]

- Ministry of Tourism & Sport. (2023). *Tourism receipts from international tourist arrivals January – december 2023*. Retrieved from https://www.mots.go.th/images/v2022_1737615940019VE9VUKITTSBSRUNFSVBUUyBGUk9NIEIOVEVSTkFUSU9OQUwgVE9VUKITVCBBUIJJKFMUyAyMDIzIChXZWlpLnpsc3g=.xlsx [In Thai]
- Ministry of Tourism & Sport. (2024). *International tourist arrivals to Thailand Jan – Nov 2024*. Retrieved from <https://www.mots.go.th/news/category/759> [In Thai]
- Mongkolpanich, P. & Khemcharoen, C. (2025). Chinese identity and the consciousness of ThaiChinese people today. *Thammasat Journal*, 44(2), 34 – 52. Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tujo/article/view/282540> [In Thai]
- Niphatsukkit, W. (2019). Economic roles of Chinese in Thailand from Ayutthaya to King Rama V. *Silpakorn University Journal of Arts*, 41(2), 246–262. Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jasu/article/view/229862/156448> [In Thai]
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education. (2022). *Educational statistics, academic year 2021*. Information and Communication Technology Center, Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education. [In Thai]
- Insaard, O. (2020). The maintenance of the Chinese identity and collective memory from Teochiu Chinese opera literature in Thailand. *Journal of Humanities and Social Sciences (HUSOKKU)*, 37(2), 258–278. Retrieved from <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HUSO/article/view/206887> [In Thai]
- Pasona Thailand. (n.d.). *Compilation of trending occupations when China heavily invests in Thailand*. Retrieved from <https://pasona.co.th/work/pasona-co-th-news-articles-%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%99%E0%B8%94%E0%B9%8C%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B8%9E%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%81/> [In Thai]
- Piyasatit, P. (2021). An analysis of the needs of persons with Chinese proficiency in the Thai labor market through online information. *Journal of Library and Information Science, Srinakharinwirot University*, 14(2), 35–47. Retrieved from https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JLIS_SWU/article/view/250919 [In Thai]
- Public Relations Department. (2025, July 15). *Chinese language – key to Asian economy*. Retrieved from <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/31/iid/405597> [In Thai]
- Qin, D., Keawsuwan, C., & Thaveewatanaseth, N. (2024). A study on cultural and regulatory issues to develop Chinese for airline business textbooks in Thai higher education institutions. *Ganesha Journal*, 20(2), 137–152. Retrieved from <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/pikanasan/article/view/274073> [In Thai]
- The Matter. (2025, March 10). *Chineselanguage newspapers in Thailand: Their survival and adaptation*. Retrieved from <https://thematter.co/social/chinese-newspaper-in-thailand/239590>
- Sitthichokstit, K., Han, X., & Suniphan, T. (2024). Chinese loan words in Thai and changes in meaning. *Aksornphiboon Journal*, 5(2), 61–76. Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/APBJ/issue/view/17866> [In Thai]
- Skinner, G. W. (1957). *Chinese society in Thailand: An analytical history*. Ithaca, NY: Cornell University Press.

Thai China Education Service Center. (2025). *Scholarships to study in China for Thai students 2025: Latest updates!*.

Thai China Education Service Center. Retrieved from https://www.tcesc.org/%E0%B8%97%E0%B8%B8%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%88%E0%B8%B5%E0%B8%99-%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B9%88%E0%B8%AD/?utm_source= [In Thai]

Wang, H. & Hu, W. (2025). The impact of Mandarin proficiency on Thai labor force. In *Proceedings of the International Conference on Informatization Economic Development and Management* (pp. 1 – 6). Atlantis Press. Retrieved from https://www.atlantis–press.com/proceedings/icbbem–25/126011844?utm_source=

Wu, Y. & Li, Q. (2023). Research on the development of Chinese teaching resources in Thailand. *Language Testing in Asia*, 13(1), 1–28. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/373234116_Research_on_the_Development_of_Chinese_Teaching_Resources_in_Thailand

